

Εκκλησία - Κόσμος

Ο σημερινός κόσμος

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Θρησκευτικά πλαίσια

Μέχρι σήμερα ο όρος **εκκοσμίκευση**, δηλαδή η ανεξαρτητοποίηση του κοσμικού από το ιερό και η σταδιακή υποχώρηση της θρησκείας από τη δημόσια ζωή μέχρι την οριστική εξαφάνισή της, όπως πρέσβευε ο μαρξισμός, φαινόταν να είναι η πιο κατάλληλη κατηγορία για να προσδιορίσει την εν ισχύει κατάσταση.

Στις μέρες μας φαίνεται ότι είναι προτιμότερο να μιλάμε για μια **μετά-εκκοσμίκευση** όπου δηλαδή συνυπάρχουν, η θρησκευτική αδιαφορία με την επιστροφή κάποιου γενικόμορφου θρησκευτικού συναισθήματος, η αθεΐα και η βαθιά πίστη, ο φονταμενταλισμός και η ανεξιθρησκία.

Η σημερινή θρησκευτικότητα, - δηλαδή το πώς ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται ή αισθάνεται την ανάγκη να αναφερθεί σε κάτι το υπερβατικό, δηλαδή σε κάτι μεγαλύτερο από αυτόν και με το οποίο νομίζει ότι έχει κάποια σχέση - εκφράζεται σε γενικές γραμμές με τους εξής τρόπους:

1. Αναγνωρίζεται η ύπαρξη μιας όχι πιο καλά αναγνωρίσιμης θεότητας, μιας απρόσωπης ανώτερης δύναμης που μπορεί να ταυτιστεί με τη φύση.

2. Προστρέχουμε στο Θεό όταν κάτι μας ξεπερνάει, στον πόνο και στην ανάγκη.

3. Η ύπαρξη μαγικών και δαιμονικών ή άλλων σκοτεινών δυνάμεων είναι τρέχουσες πεποιθήσεις.

4. Η δυσπιστία απέναντι σε κάθε οργανικά δομημένο «πιστεύω», συνυπάρχει με την αναγνώριση του εξαιρετικού ή του θαυματουργικού, του οραματιστή ή του μάντη.

5.- Διαφαίνεται μια επιστροφή του θρησκευτικού συναισθήματος που δεν σημαίνει και επιστροφή στο χριστιανισμό.

6.- Για πολλούς η μόνη θρησκευτική κουλτούρα είναι εκείνη που περνάει μέσα από την τηλεόραση η οποία συνήθως είναι περισσότερο ή λιγότερο χλευαστική και αυτό ιδιαίτερα για την επικρατούσα θρησκεία. Άλλες πάλι εκπομπές καλλιεργούν τον κόσμο του αποκρυφισμού, το μυστηριώδες, τη μαγεία ή καλλιεργούν και προωθούν την ιδέα της ύπαρξης κρυφών δυνάμεων ωθώντας τελικά σε μια «πίστη», απαλλαγμένη από την πίστη σε ένα προσωπικό Θεό.

Συμπεραίνοντας μπορούμε να πούμε ότι ο χαρακτήρας της σημερινής θρησκευτικότητας είναι «αόρατη και χωρίς εξάρτηση, κατ' ουσία ναρκισσιστική. Είναι ένα είδος ανακούφισης και παρηγοριάς για την ψυχή, χωρίς να συνεπιφέρει ευθύνες αναφορικά με την ηθική» (Angelini). Καλλιεργείται, λοιπόν, μια θρησκεία με μια φυσιογνωμία ξεκάθαρα υποκειμενική, η οποία μπορεί να αντλεί από την παραδοσιακή κληρονομιά σύμβολα των μεγάλων ιστορικών θρησκευτικών παραδόσεων, αλλά να είναι αλλεργική σε κάθε μορφή ορθοδοξίας.

Μια άλλη μορφή της επιστροφής του ιερού, με μια ιδιαίτερη θέση στο πανόραμα του σύγχρονου κόσμου, είναι χωρίς αμφιβολία ο λεγόμενος **φονταμενταλισμός**, ο οποίος δεν είναι απλά ένας υπερ-συντηρητισμός. Στην ιστορική διαδρομή όλων των θρησκειών, από καιρού εις καιρόν, σημειώνονται

συντηρητικές αντιδράσεις και δογματικές σκληρύνσεις. Το ιδιαίτερο στην εποχή μας είναι ότι οι φονταμενταλιστικές υπερβολές παρουσιάζονται συγχρόνως σε πολλές θρησκείες και έχουν κάποιες εθνικιστικές διαστάσεις.

Οι φονταμενταλιστές είναι πεπεισμένοι για την παρακμή του θρησκευτικού συναισθήματος και αγωνιούν για τη δική τους θρησκεία. Ο φονταμενταλιστής αισθάνεται ότι είναι μια μειοψηφία ανάμεσα σε μια μεγάλη πλειοψηφία που αδιαφορεί αν όχι και καταπολεμά το θρησκευτικό του πιστεύω. Μπροστά στη διαφορετικότητα, νεοτερικότητα και εκκοσμίκευση, όχι μόνο δεν διανοείται ότι μπορεί να τα ανεχθεί αλλά υιοθετεί ακόμη και τη βία προκειμένου να σώσει και να επιβάλει τη θρησκευτική του αντίληψη.

Ο φονταμενταλισμός υπερτονίζει τις ιδιαιτερότητες. Επιδιώκει την αποκλειστικότητα του ορθού για τον εαυτό του αποκλείοντας εκ προοιμίου ό,τι δεν είναι μέρος της θρησκείας του. Αποκλείει κάθε μορφή καθολικότητας. Αρνείται να συμμαχήσει με άλλους ακόμη και μπροστά σε ένα κοινό εχθρό.

Τους τελευταίους δύο αιώνες ο εχθρός του θρησκευτικού συναισθήματος που έπρεπε να καταπολεμηθεί ήταν η διαφώτιση, η πρόοδος, η επιστήμη. Μπροστά σ' αυτή την απειλή προσπαθούσαν να αναβιώσουν σε όλο το εύρος της τη θρησκεία των προγόνων τους, στη δύση, και αν επρόκειτο για ανατολική θρησκεία να εκδιωχθεί ό,τι θύμιζε δύση. Την ίδια τακτική ακολουθούν και σήμερα με διαφορετικές αποχρώσεις και τονισμούς.

Σχετικά με το χριστιανισμό

Στις μέρες μας ο χριστιανισμός, μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου και τουλάχιστο για το δυτικό κόσμο, για πρώτη φορά ίσως στην ιστορία του δεν χρειάζεται να αντιμετωπίσει κάποια μετωπική σύγκρουση ή κάποια μορφή αποκάλυπτου αντικληρικαλισμού. Η κατάσταση την οποία αντιμετωπίζει είναι περισσότερο απαλή, άπιαστη, πονηρή και δόλια. Ο χριστιανισμός καλείται να συγκριθεί με ένα αντίπαλο υπαρκτό και υπολογίσιμο αλλά που ξεγλιστρά, **την αδιαφορία** η οποία δημιουργεί μια αίσθηση εξορίας ή αίσθηση αποξένωσης και η οποία προξενεί κατάθλιψη.

Σημειώνεται επίσης μια τάση **φολκλοροποίησης** του χριστιανισμού. Τον εντάσσει μεταξύ των χαρακτηριστικών παραδόσεων που η γη μας παρήγαγε και ως τέτοια δεν πρέπει να χαθεί, αλλά να συντηρηθεί για να διατηρηθεί κάτι σαν ζωντανό μουσείο.

Η **κριτική** που σήμερα ασκείται **στην Εκκλησία** έχει αλλάξει πρωτόκολλο. Οι περασμένες γενιές επέκριναν την Εκκλησία για έλλειψη αλληλεγγύης με τα πιο αδύνατα μέλη της κοινωνίας. Στις μέρες μας, που φαίνεται ότι σ' αυτό τον τομέα η Εκκλησία είναι εντάξει, η κριτική ασκείται για την προσπάθεια της να προβάλλει στην κοινωνία τις ηθικές αρχές της. Μια τέτοια όμως παρέμβαση έρχεται σε αντιπαράθεση με την αντίληψη ελευθερίας και αυτονομίας της σύγχρονης κοινωνίας κ.λ.π. Στη γραμμή δε του Νίτσε επικρίνουν την Εκκλησία ότι προσπαθεί να επιβάλει μια ζοφερή αντίληψη ζωής.

Κατηγορείται λοιπόν η Εκκλησία για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είτε εκείνη ανέχθηκε είτε η ίδια διενήργησε στο παρελθόν ή και διενεργεί με τις παρεμβάσεις στα σύγχρονα δρώμενα.

Το σημαδιακό είναι ότι όσες συγγώμες και αν ζητούνται εκ μέρους της Εκκλησίας για τα σφάλματα των παιδιών της δεν γίνονται πιστευτές, με τη

δικαιολογία ότι εκπορεύονται από μια κατ' εξοχήν το καταπιεστική δομή, η οποία ακόμη και όταν ζητά συγγνώμη δεν εκλαμβάνεται ως ειλικρινής αλλά ως καιροσκοπική.

Ξεκινώντας από τη διάκριση μεταξύ του Χριστού της πίστεως και του Ιησού της ιστορίας, που η μοντέρνα ιστορικο-κριτική εξηγητική εισήγαγε, οι κατήγοροι εντάσσουν την Εκκλησία στα πλαίσια του γεγονότος ότι το χαρισματικό κίνημα του Ιησού με τον καιρό **καθεστικοποιήθηκε**, άρα έχει συμφέροντα να προασπίσει και συνάμα αμφισβητείται η ικανότητα και η δυνατότητα της Εκκλησίας να μεταφέρει με αυθεντία το Λόγο του Ιησού.

Ποιο το μέλλον του Χριστιανισμού;...

Παρουσιάζονται οι εξής υποθέσεις:

α/ Ο χριστιανισμός είναι προορισμένος να εξαφανισθεί, όπως μερικές μεγάλες θρησκείες του παρελθόντος που εκείνος υποκατέστησε αφήνοντας πίσω του έργα τέχνης, φιλολογίας, ζωγραφικής, αρχιτεκτονικής, κ. λπ. Ήταν η μαρξιστική εκδοχή αλλά που επιβιώνει σε μερικούς κύκλους.

β/ Ο χριστιανισμός δεν εξαφανίζεται αλλά αφομοιώνεται, εξισώνεται, εξομοιώνεται ή γίνεται συνώνυμο του δυτικού πολιτισμού, άρα μοιράζεται την τύχη του και γίνεται μια ιδεολογία. Ο Ιησούς εξομοιώνεται με το Σωκράτη και τον Πλάτωνα.

Οι καθολικοί πιστεύουμε ότι με τη Δεύτερη Οικουμενική Σύνοδο του Βατικανού ο κίνδυνος αυτός αποφεύχθηκε γιατί με τη σύνοδο αυτή έληξε η Κωνσταντία εποχή, κατά την οποία η Εκκλησία από διωκόμενη από το ρωμαϊκό κράτος, έγινε ελεύθερη, για να καταλήξει όμως εκκλησία του κράτους. Ο κίνδυνος όμως είναι ακόμη πολύ σοβαρός, υπάρχει η ανάλυση του Huntington που μιλάει για την σύγκρουση των πολιτισμών.

γ/ Μια άλλη υπόθεση: Ο χριστιανισμός συνεχίζει πάνω κάτω έτσι όπως είναι. Όπου οι θεσμοί του επεμβαίνουν και κρατούν μαζί τους χριστιανούς προς την κατεύθυνση της συντήρησης. Ωστόσο «σέρνεται» εσωστρεφής και κουρασμένος, χωρίς σφρίγγος και καθόλου ελκυστικός, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις και αναλαμπές.

δ/ Ο χριστιανισμός ανανεώνεται μέσα από τον ίδιο το χριστιανισμό και γίνεται το «μικρό ποίμνιο» (Λκ 12, 32) που πρέπει να είναι «το προζύμι» (Μτ 13, 33 Λκ 13, 20) «το αλάτι της γης» (Μτ 5, 13. Μκ 9, 50 και Λκ 14, 34) και «το φως του κόσμου».

Ο χριστιανισμός λοιπόν καλείται να γίνει ένα σημείο ανάμνησης της παρουσίας του Χριστού μέσα στην ιστορία, και σημείο ερμηνευτικό του κόσμου και για τον κόσμο. Η αποτελεσματικότητά του δεν θα εξαρτάται τόσο από το μεγάλο ή μικρό αριθμό των πιστών, την αποτελεσματικότητα των ιδρυμάτων του κοκ, αλλά από την ποιότητα και την αυθεντικότητα της μαρτυρίας του.

ε/ Στις μέρες μας σημειώνεται μια μετατόπιση του άξονα κατανόησης της πίστης, μια νέα ενσάρκωση στα πολιτιστικά δεδομένα της εποχής μας. Ο Θεός και ο Ιησούς μένουν πάντοτε οι ίδιοι, χθες, σήμερα, πάντοτε (Εβρ 13, 8), είμαστε εμείς

που αλλάζουμε τον τρόπο με τον οποίο τους πλησιάζουμε, τους κατανοούμε. Διαφέρουν οι ευαισθησίες μας, αλλάζει η ιστορία, αλλάζει η ανθρωπολογία μας.

1. Ο χριστιανισμός ξεκινάει ιουδαϊκός αλλά παραμένει ένας μεταξύ τόσων λαών και θρησκειών στα πλαίσια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια προσπαθεί να έχει το δικό του χώρο, να σταθεί και να επιβιώσει, συνάμα να αντιμετωπίσει διωγμούς και να είναι μια πρόταση σωτηρίας. Μέσα σ' αυτή τη διαπάλη ενεργεί και επιτυγχάνει το πρώτο πέρασμα κουλτούρας και αυτό-ερμηνείας και ενσωμάτωσης στην τρέχουσα κουλτούρα που δεν είναι πια η εβραϊκή αλλά η ελληνιστική.

2. Από τον Κωνσταντίνο και μετά ο χριστιανισμός από θρησκεία σε διωγμό γίνεται ελεύθερη θρησκεία για να μεταβληθεί αργότερα σε θρησκεία του κράτους. Ο χώρος της Εκκλησίας σχεδόν ταυτίστηκε με το χώρο της αυτοκρατορίας και έγινε μέρος της κουλτούρας και του πολιτισμού της. Για την καθολική εκκλησία αυτή η περίοδος τερματίστηκε και σφραγίστηκε από τη Β' Βατικανή Σύνοδο.

3. Έτσι οι χριστιανοί είχαν μάθει να έχουν τόσο εχθρούς εξωτερικούς (πρώτα τους Εβραίους έπειτα τους Ρωμαίους), οι οποίοι έβαζαν σε κίνδυνο την ύπαρξή τους, όσο και εσωτερικούς (τους αιρετικούς) που έβαζαν σε κίνδυνο την ορθοδοξία και την ενότητά της.

Όταν με τον Κωνσταντίνο ο χριστιανισμός γίνεται η θρησκεία του κράτους, δεν έχει πια δικούς της εξωτερικούς εχθρούς αλλά οι εξωτερικοί εχθροί της ταυτίζονται με τους εχθρούς του κράτους. Οι εσωτερικοί της εχθροί παραμένουν οι αιρετικοί που γίνονται και εχθροί του κράτους, γιατί ό,τι απειλεί την ενότητα της εκκλησίας, απειλεί και την ενότητα του κράτους. Έτσι για την Εκκλησία κάθε πόλεμος με κράτη μη χριστιανικά είναι σταυροφορία, ενώ αν είναι μεταξύ χριστιανικών κρατών ο κάθε πόλεμος είναι εμφύλιος.

Στις μέρες μας οι εχθροί έχουν περισσότερο ιδεολογική βάση, όπως ο μοντερνισμός, και μετά την πτώση των ολοκληρωτικών καθεστώτων μερικοί επιδιώκουν να παρουσιάσουν το Ισλάμ ως τον κατ' εξοχήν εχθρό.

Ο χριστιανισμός αρχίζει πάλι να συνειδητοποιεί ότι οι χριστιανοί είναι όπως τους χαρακτηρίζει ο άγνωστος συγγραφέας της επιστολής «προς Διόγνητο» (2^{ος} αι.) «*πάροικοι και παρεπιδημούντες*». Ο χριστιανισμός είναι ιεραποστολικός, δεν ταυτίζεται με καμιά κουλτούρα, όλες τις σέβεται και τις ζωογονεί. Αποστολή του είναι: η δόξα του Θεού να αποδοθεί από κάθε φυλή και γλώσσα. Η θέση του χριστιανισμού είναι κριτική, δηλαδή διακρίνει, διαβλέπει, ξεχωρίζει ό,τι είναι συμβατό με την πίστη του και με βάση αυτό προσπαθεί να ριζώσει.

4. Στις μέρες μας η Εκκλησία όλο και περισσότερο προσπαθεί να ζει μαζί με τους άλλους και **σε διάλογο** μαζί τους, στην υπηρεσία της αλήθειας και του Λαού του Θεού.

Δυστυχώς συνεχίζει να υπάρχει πάντοτε ο πειρασμός της ειδωλολατρίας, δηλαδή να χρησιμοποιηθεί ο Θεός για να εκπληρώσει τις επιθυμίες μας. Ο Θεός, αντίθετα δεν είναι εδώ για να εκπληρώσει τις επιθυμίες μας, αλλά για να κρατήσει τις υποσχέσεις του (Bonhoeffer).

5. Η Εκκλησία καλείται να είναι ευαγγελική, να γίνεται όλο και περισσότερο «*σπίτι και σχολή κοινωνίας*» (Novo Millennio Ineunte) δηλαδή, μια Εκκλησία που να είναι χώρος συγνώμης και συγχώρησης, συνάντησης και συμφιλίωσης που πορεύεται με αλληλεγγύη και συνύπαρξη για τα μέλη της, να είναι σημείο αναφοράς και ενότητας για όλους τους ανθρώπους μέσα σε ένα κόσμο κατακερματισμένο.

Μια Εκκλησία είναι ευαγγελική, γιατί ζει και διαμορφώνεται με βάση την προοπτική της επιστροφής του Κυρίου, πάντοτε ανοικτή στη Βασιλεία του Θεού, όπου οι καταφρονεμένοι της γης διάμεσου της Κρίσης του Θεού και της Ανάστασης θα λάβουν το πλήρωμα της ζωής. Γιατί εργαζόμενη με τους άλλους και για τους άλλους, δίνει μαρτυρία για την ερχόμενη Βασιλεία, όχι με βάση την αποτελεσματικότητά της στο να βρίσκει τελικές λύσεις στα προβλήματα της ανθρωπότητας, αλλά με το να εκλαμβάνονται οι όποιες δραστηριότητες της - ακόμη και με την ατέλεια τους - ως σημεία της παρουσίας του Χριστού μέσα στον κόσμο.

Η αποφασιστική διάσταση για το χριστιανισμό και η ειδοποιός διαφορά με τις άλλες θρησκείες είναι η διάσταση της Ανάστασης. Η πίστη στην Ανάσταση γέννησε το χριστιανισμό και η πίστη στην Ανάσταση είναι η μόνη αυθεντική πηγή ανανέωσής του. Αυτό σημαίνει διακήρυξη ότι ο θάνατος δεν έχει τον τελευταίο λόγο πάνω στον άνθρωπο, αλλά ότι μετά το θάνατο ο Θεός είναι εκεί και μας περιμένει για να μεταμορφώσει ό,τι το καλό είμαστε. Να πάρει ό,τι το καλό κάναμε και όση αγάπη δώσαμε, δηλαδή όλα τα καλά κομμάτια της ζωής μας για να μην πάνε χαμένα και να ανασυντάξει την προσωπικότητα μας. Αυτά αποτελούν κομμάτια της ταυτότητας μας, είναι κάτι από την αιωνιότητα που ζούμε ήδη τώρα.

π. Γιάννης Μαραγκός
Εφημέριος Ευαγγελιστριάς
Ερμούπολη Σύρου

Από τη Βιβλιογραφία

AA.VV., *Modernità - Storia e valore di un'idea*, Brescia, 1986 AA.VV., *Indifferenza o impegno? La società contemporanea e i suoi esiti*, Milano, 1989. G. CAMPANINI, *Cattolici e società fra dopoguerra e post-concilio*, Roma, 1990. G. CAMPANINI - P. NEPI, *Cristianità e modernità* Roma, 1992. J. DELUMEAU, *Cristianesimo e cristianità - Un itinerario storico*, Casale M., 1983. V. POSSENTI, *Tra secolarizzazione e nuova cristianità*, Bologna, 1986. MUCCI G., «*Considerazioni sul moderno e il postmoderno. Koslowski, Lyotard e il cristianesimo*», in *Civiltà cattolica*, 1991\9, 223-232. RUPNIK M. I., «*Un approccio spirituale positivo all'epoca moderna e al nostro tempo*», in *Dall'esperienza alla sapienza, Profezia sulla vita religiosa*, Roma 1996, 23-28. «*Le sfide del mondo postmoderno*», in *Civiltà cattolica* 1982, CAMPANINI G., *La fede cristiana nell'epoca post-moderna*, Castelplanio 1996. BIANCHI ENZO, *Quale fede?* a cura di Gabriella Caramore, Uomini e Profeti n.9 Brescia 2002, BELLET M., *La quarta ipotesi, sul futuro del cristianesimo*, in *Quaderni di ricerca* 87, Gorle BG 2003.

Η φυσιognωμία και ο χαρακτήρας του μαθήματος των θρησκευτικών

Η θρησκευτική αγωγή στις σύγχρονες πολιτισμικές κοινωνίες

Σταύρος Γιαγκάζογλου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
e-mail: syang@pi-schools.gr

Είναι όντως ανάγκη το μάθημα των Θρησκευτικών να αλλάξει φυσιognωμία και χαρακτήρα. Είναι ανάγκη η θεολογία της πολυπολιτισμικότητας, όχι απλώς να το αγγίξει αλλά να το διαπεράσει, ώστε αυτό το ίδιο να γίνει πρωτοπόρο στη

διαπολιτισμική αγωγή, κομίζοντας μια άλλη μαρτυρία για την αλήθεια και ποιότητα της ζωής του ανθρώπου και του κόσμου. Είναι ανάγκη να πλαισιωθεί ο θεολογικός και παιδαγωγικός του χαρακτήρας σε νέες βάσεις και αρχές.

Συγκεκριμένα το θρησκευτικό μάθημα:

- θα πρέπει να υπερβεί το ψευδοδίλλημα μεταξύ γνώσης και βιώματος
- να συνδεθεί με το χαρακτήρα της παιδείας και του πολιτισμού, ώστε να προσλάβει καθολική παιδευτική αξία και νομιμοποίηση
- να ξεφύγει από τα βαρίδια του παρελθόντος όπως ο ηθικισμός, ο πουριτανισμός, ο παιδαγωγικός διδακτισμός, ο μη διαλογικός χαρακτήρας, ο εθνοκεντρισμός του
- να αποβάλει την ξύλινη γλώσσα και τον ακαδημαϊσμό του
- να παραμερίσει τον κατηχητικό, ομολογιακό και απολογητικό του προσανατολισμό
- να συνδεθεί με τα σύγχρονα υπαρξιακά και κοινωνικά προβλήματα
- να συναντήσει με σεβασμό και κατανόηση τον άλλο στο πρόσωπο του ετερόδοξου, του ετερόθρησκου, του αδιάφορου, του άθεου
- να παραμείνει υπό την εποπτεία της πολιτείας ως υποχρεωτικό μάθημα. Το θρησκευτικό μάθημα δεν πρέπει να είναι κεκτημένο εφελτήριο ποδηγέτησης των συνειδήσεων. Ο τύπος του λαϊκού θεολόγου που δεν εξαρτάται διοικητικά από την Εκκλησία, γι' αυτό και μπορεί να ασκεί κριτικά το λειτούργημά του, είναι μια ουσιαστική ανάγκη για το θρησκευτικό μάθημα του δημόσιου σχολείου
- να μην μετατραπεί άκριτα σε ένα ασπόνδυλο και άνευρο θρησκευσιολογικό μάθημα
- να συνδεθεί κατάλληλα με τη συνέχεια και την παράδοση του ελληνικού πολιτισμού
- να είναι κριτικό για κάθε μορφή θρησκευτικής παθολογίας
- να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας ελεύθερης πλουραλιστικής δημοκρατικής κοινωνίας
- να μη στενεύει μονόπλευρα τον ορίζοντα του σε μια εθνοκεντρική ορθοδοξία
- να αποτελεί γνώση της ελληνορθόδοξης πολιτιστικής παράδοσης
- να μην έχει απλώς πληροφοριακό και ενημερωτικό χαρακτήρα αλλά να συζητά διαλεκτικά τα καιρία προβλήματα του ανθρώπου και της κοινωνίας του στα όρια της ελευθερίας και του αλληλοσεβασμού
- να μην έχει χειραγωγικό χαρακτήρα αλλά να σέβεται κάθε θρησκευτική και πολιτισμική πολυφωνία και ετερότητα
- ο δογματικός διαποτισμός δεν σχετίζεται με την υπαρξιακή ερμηνεία και κατανόηση των δογμάτων της Εκκλησίας
- να περιέχει θρησκευσιολογικά στοιχεία με νηφάλια γνώση και δίχως ψυχροπολεμική αντιπαράθεση
- να προβάλλει το οικουμενικό πνεύμα της Ορθοδοξίας και όχι τους ποικίλους εθνοφυλετισμούς της
- ο διάλογος να δομεί όχι μόνο τη μέθοδο αλλά και το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος
- να χρησιμοποιηθεί η μεθοδολογία της διαθεματικότητας, σε σχέση με τα άλλα μαθήματα του σχολείου, και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας και πολυθρησκευτικότητας.

Στο συνέδριο που έγινε στο Βόλο, από 15 έως 17 Μαΐου 2004, με θέμα: «Ορθοδοξία και Παιδεία: το μάθημα των θρησκευτικών ως μάθημα πολιτισμού και ταυτότητας», την Καθολική Εκκλησία της Ελλάδος εκπροσώπησε ο Αδερφός Φραγκίσκος Βαρθαλίτης. Δημοσιογραφικό του άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΚΑΘΟΛΙΚΗ που περιέχει τις γενικές του εντυπώσεις γύρω απ' το Συνέδριο. Στο περιοδικό μας, δημοσιεύουμε περίληψη της εισήγησης του Συμβούλου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για θέματα Θρησκευτικών, κ. Σταύρου Γιαγκάζογλου. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον.

γ·μ

Απόστολοι με την Προσευχή το μήνα Οκτώβριο

Το άγιο Ροδάριο

Στεφάνι από άσπρα τριαντάφυλλα,
ανοιχτόχρωμα τριαντάφυλλα
Γεμάτα χαρά και αγαλλίαση
σκουρόχρωμα τριαντάφυλλα
γεμάτα πόνο και δυσκολία
ζηηρά τριαντάφυλλα
γεμάτα προσδοκίες και γεμάτα προσπάθειες
τριαντάφυλλα που γεμίζουν τις μέρες και τις νύχτες μας
που γεμίζουν τα χρόνια μας και τις ηλικίες μας,
τριαντάφυλλα γεμάτα με «Χαίρε Μαρία».

Το Ροδάριο

Η προσευχή εκείνων
Που νομίζουν ότι δεν ξέρουν να προσεύχονται,
η προσευχή των μικρών και των ταπεινών,
η προσευχή των γιαγιάδων μας.

Το Ροδάριο,

Η ταπεινή προσευχή της Βερναδέπας:
«Ίκέτευε για μας, τους αμαρτωλούς,
τώρα και στην ώρα του θανάτου μας».

Ανοίγω τους ορίζοντες της προσευχής μου

Με εκατομμύρια χριστιανούς : Προσφέρω την ημέρα μου στο Θεό και προσεύχομαι για τους σκοπούς που ο άγιος-Πατέρας προτείνει κάθε μήνα σε ολόκληρη την Εκκλησία.

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ, ΠΡΟΣΦΕΡΩ ΣΤΟ ΘΕΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΟΥ ΛΕΓΟΝΤΑΣ :

Πατέρα Άγιε, σου προσφέρω τις πράξεις μου, τις χαρές και τις δοκιμασίες μου, αυτής της ημέρας, ενωμένος με την Καρδιά του Ιησού που προσφέρει τον εαυτό του στην Ευχαριστία. Είθε το Πνεύμα του το Άγιο να κατοικεί μέσα μου. Και με τη Μαρία, τη Μητέρα του Ιησού και Μητέρα μας, το μήνα αυτό, προσεύχομαι ιδιαίτερα :

- Για τους χριστιανούς, για να μένουν σταθεροί στην πίστη τους και έτοιμοι για διάλογο με όσους ακολουθούν άλλες θρησκευτικές παραδόσεις

Δεν είναι πλέον σπάνιο να συναντήσουμε πιστούς άλλων θρησκειών. Συχνά μας φοβίζουν χωρίς κανένα λόγο. Ή καλύτερα βρισκόμαστε σε δυσκολία γιατί δεν γνωρίζουμε πώς να τους αντιμετωπίσουμε, να συμπεριφερθούμε μαζί τους. Και όταν συμβεί να συνομιλήσουμε μαζί τους, παραμένουμε στη βροχή και τον καλό καιρό. Ας προσπαθήσουμε να είμαστε πιο απλοί και πιο αληθινοί, σ' αυτές τις συναντήσεις.

- Για μια ποιοτική παρουσία των καθολικών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ιδιαίτερα στη Λατινική Αμερική.

Δεν υπολογίζουμε, ίσως, σωστά τη σπουδαιότητα του ραδιοφώνου, της τηλεόρασης, του διαδικτύου και όλων των άλλων μέσων. Και όμως όλα αυτά τα μέσα διαμορφώνουν τις νοοτροπίες και μεταμορφώνουν τους πολιτισμούς. Η παρουσία των χριστιανών θα έπρεπε να εξυψώσει ποιοτικά τον απέραντο αυτό μηχανισμό που μεταδίνει εικόνες και ιδέες. Αυτό ισχύει στη χώρα μας, ισχύει επίσης στη Νότια Αμερική για την οποία καλούμαστε να προσευχηθούμε ιδιαίτερα.

Προσεύχομαι

- ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΟΥ

Επαληθεύω την προσευχή μου :

- Στις Καθημερινές μας ασχολίες

Παίρνουμε χρόνο για να σκεφτούμε αυτό που θέλουμε να κάνουμε. **Πριν** ξεκινήσουμε μια δραστηριότητα για να αποφύγουμε τα λάθη. **Αλλά επίσης στο τέλος** μιας δραστηριότητας, για να διαπιστώσουμε αυτό που ήταν πετυχημένο και εκείνο που ήταν αποτυχημένο.

Σκοπός αυτής της επαλήθευσης είναι, στη συνέχεια να προωθήσουμε εκείνο που λειτουργεί σωστά και να αποφύγουμε εκείνο που βαραίνει τη λειτουργία.

- Στην προσευχή μας επίσης, συμβαίνει το ίδιο

Πρόκειται για **μια συνήθεια που πρέπει να αποκτήσουμε**. Είναι μια πολύ απλή συνήθεια. Αρκεί να αφοσιώσουμε λίγα μόνο λεπτά της ώρας, μετά από την προσευχή μας και να απαντήσουμε σε δυο ερωτήσεις :

- Πως ενήργησα : σεβάστηκα το χρόνο που είχα προσδιορίσει για τη διάρκεια της προσευχής μου; Μισοκοιμώμουν ή ήμουν αφηρημένος;
- Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της προσευχής : βρήκα ενδιαφέρον, συγκινήθηκα ίσως, αισθάνθηκα να με συναρπάζει ή μάλλον με εκνεύρισε; Κάνω προσπάθεια να αντιληφθώ αυτό που συμβαίνει μέσα μου, περισσότερο από τις ιδέες του μυαλού μου.

Είναι χρήσιμο, για την επαλήθευση, να έχω ένα τετράδιο και να σημειώνω την ημερομηνία και το θέμα της προσευχής μου και στη συνέχεια : α) τον τρόπο με τον οποίο ενήργησα και β) το όφελος που αποκόμισα. Πέντε-έξι γραμμές είναι αρκετές. Μπορούν να με βοηθήσουν, τη στιγμή που θα ζητήσω σε κάποιον να με βοηθήσει. Θα μιλήσουμε πάνω σ' αυτό.

- ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

Κυριακή 3 Οκτωβρίου 2004 : **Η Πίστη** (Λουκάς 17, 5-10)

Μπορούμε να φανταστούμε αυτή τη συζήτηση του Ιησού με τους μαθητές του, σε μια ατμόσφαιρα οικειότητας.

- 1.- Ακούω τους μαθητές. Ζητούν από τον Ιησού «να αυξήσει την πίστη τους». Η προσευχή αυτή είναι πολύ συχνά και δική μας προσευχή.
- 2.- Ακούω την απάντηση του Ιησού. Θα σήμαινε ίσως πως έχουμε πίστη μικρότερη από το μέγεθος ενός σπόρου σιναπιού ; Εφόσον τα δέντρα δεν μας υπακούνε. Ο Χριστός δεν προσπαθεί να μας απογοητεύσει. Απεναντίας προσπαθεί να μας γνωρίσει τη δύναμη της πίστης και να μας ενθαρρύνει να τη ζητάμε επίμονα, γιατί η πίστη είναι δώρο του Θεού και όχι δική μας προσπάθεια.

Κύριε, σ' ευχαριστώ για το δώρο της πίστης που μου έκανες. Αύξησε την πίστη μου και την πίστη των αδελφών μου. (Πάτερ ημών)

Κυριακή 10 Οκτωβρίου 2004 : **Ευχαριστώ το Θεό** (Λουκάς 17, 11-19)

Μπορούμε να φανταστούμε τον Ιησού να βαδίζει στο δρόμο που οδηγεί στη Σαμάρια.

- 1.- Κοιτάζω τους δέκα λεπρούς. Μένουν σε απόσταση. Είναι ο νόμος, για να αποφύγουν την όποια μετάδοση της αρρώστιας. Είναι σαν αποκλεισμένοι από την κοινωνία.
- 2.- Ακούω τα λόγια τους. Απευθύνουν μια προσευχή, μια παράκληση : ζητούν από τον Ιησού να τους θεραπεύσει. Δεν είναι αυτή η προσευχή τους που αναγκαστικά είναι μια πράξη πίστης. Ίσως να θεωρούν τον Ιησού ένα θεραπευτή.
- 3.- Κοιτάζω με προσοχή, εκείνον που αφού θεραπεύτηκε επιστρέφει στον Ιησού. Ψέλνει τη δόξα του Θεού. Εδώ έχουμε μια πράξη πίστωσης, την οποία και ο Ιησούς υπογραμμίζει. Και όμως, μόνο ένας γύρισε.

Κύριε, σ' ευχαριστώ. Και μένα με θεράπευσε, εφόσον πιστεύω σ' Εσένα. (Πάτερ ημών).

Κυριακή 17 Οκτωβρίου 2004 : **Ο μοναδικός κριτής** (Λουκάς 18, 1-8)

Σήμερα ο Ιησούς αφηγείται μια παραβολή.

- 1.- Διαβάζω το κείμενο πολύ αργά και πολλές φορές. Και η ανάγνωση αυτή είναι μια προσευχή. Μια λεπτομέρεια που μπορεί να περάσει απαρατήρητη την πρώτη φορά, μπορεί να γίνει αντιληπτή τη δεύτερη.
- 2.- Συλλογίζομαι πάνω στη συμπεριφορά του κριτή. Επιτόλαια αφήνει τις υποθέσεις να τραινάρουν. Μια γυναίκα επιμένει τόσο πολύ, που για να βρει την ησυχία του, δίνει λύση στην υπόθεσή της.
- 3.- Ακούω τη μεταφορά που κάνει ο Ιησούς. Αν ένας κακός κριτής είναι ικανός να δώσει προσοχή σε μια γυναίκα, πόσο περισσότερο ο Θεός θα δώσει προσοχή σ' εσάς. Όλα αυτά για να μας μάθει να προσευχόμαστε χωρίς ποτέ να απογοητευόμαστε.

Κύριε, μάθε μου να προσεύχομαι. (Πάτερ ημών).

Κυριακή 24 Οκτωβρίου 2004 : **Ο Τελώνης και ο Φαρισαίος** (Λουκάς 18, 9-14).

Πολύ γνωστή παραβολή. Ας προσευχηθούμε όμως σαν να μην την είχαμε ποτέ διαβάσει.

- 1.- Κοιτάζω τη σκηνή. Ο Φαρισαίος είναι σίγουρος για τον εαυτό του, υπερήφανος για τα καλά του έργα, είναι πεπεισμένος ότι ο Θεός του οφείλει μεγάλη αναγνώριση. «Ευχαριστώ που δεν με έχεις κάνει σαν τους άλλους που είναι...» Μήπως είναι αυτή και η δική μας περίπτωση ; Φανταζόμαστε ίσως ότι ο Θεός είναι, πρέπει να είναι ευχαριστημένος μαζί μας ;
- 2.- Κοιτάζω τον Τελώνη. Είναι περιφρονημένος από τους ανθρώπους. Είναι βέβαιος για τη μηδαμινότητά του μπροστά στο Θεό και του ζητάει ταπεινά να τον συγχωρήσει.
- 3.- Ακούω τον Ιησού : «Ο τελευταίος επέστρεψε στο σπίτι του δικαιωμένος, συγχωρημένος». «Όποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί και όποιος ταπεινώνει τον εαυτό του θα υψωθεί».

Κύριε, ελέησε τον αμαρτωλό που έχεις μπροστά σου. (Πάτερ ημών).

Κυριακή 31 Οκτωβρίου 2004 : **Ο Ζακχαίος** (Λουκάς 19, 1-10)

Ο Ιησούς ήλθε να σώσει ό,τι έχει χαθεί.

- 1.- Κοιτάζω τη σκηνή. Φαντάζομαι τον Ιησού που διασχίζει την πόλη. Συνοδεύεται από πολύ κόσμο. Ο Ζακχαίος, ένας μικρόσωμος ανθρωπάκος ανεβαίνει πάνω σ' ένα δένδρο για να μπορέσει να δει τον Ιησού, όταν θα περάσει από εκεί.
- 2.- Κοιτάζω τον Ιησού που σταματάει. Δίνει προσοχή σ' έναν άνθρωπο που όλοι περιφρονούν και τον θεωρούν αμαρτωλό. Ας σταθούμε με τη φαντασία μας μπροστά στη γιορτή που ο Ζακχαίος ετοιμάζει για τον απρόσμενο φιλοξενούμενό του. Πολλοί σκανδαλίζονται με τον Ιησού που καταδέχεται να δεχτεί τη φιλοξενία αυτού του δημόσιου αμαρτωλού.
- 3.- Ακούω τα λόγια που ο Ιησούς ανταλλάσσει με το Ζακχαίο. Ο Ιησούς δέχεται την πρόσκληση, ενώ ο Ζακχαίος αναγγέλλει τη μεταστροφή του.

Κύριε, έλα να κατοικήσεις επίσης στο σπίτι μου (Πάτερ ημών).

π. Δημήτριος Δαλέζιος

Η Ενορία μέσα στην Εκκλησία

μια κοινότητα όπου επικρατεί η κοινωνία μεταξύ των μελών της

Μια συνέντευξη στον π. Γαβριήλ Μαραγκό
από τον π. Γιάννη Μαραγκό, εφημέριο Ευαγγελιστρίας Σύρου

. Πατέρα Γιάννη, θα θέλατε να συνεχίσουμε την κουβέντα μας για την Ενορία σταματώντας κυρίως στην ποιμαντική δράση ή καλύτερα στις υπηρεσίες που προσφέρει η Εκκλησία στους πιστούς...

- Η Εκκλησία είναι το Μυστικό Σώμα του Χριστού, δηλαδή το μέσο με το οποίο ο Χριστός συνεχίζει το τριπλό έργο του μέσα στον κόσμο. Το ιερατικό έργο: απόδοση δόξας και λατρείας στο Θεό. Το προφητικό: το κήρυγμα του Λόγου του Θεού και η προσπάθεια κατανόησής του από το σημερινό πιστό. Και το βασιλικό: την με αγάπη φροντίδα για το κοινό καλό των πιστών. Είναι οι συνισταμένες της ταυτότητας της ενορίας, αφού όπως είπαμε η ενορία είναι η συγκεκριμένη μορφή της Εκκλησίας που ο πιστός συναντά κοντά στο σπίτι του.

. Αξίζει τον κόπο να μιλήσουμε πιο διεξοδικά και για τους τρεις αυτούς τομείς υπηρεσίας και προσφοράς της Ενορίας. Ως εφημέριος με εμπειρίες χρόνων μπορείτε να ξεκινήσετε από οποιονδήποτε τομέα προτιμάτε...

- Θα αρχίσω από την Κατήχηση. Η ενορία είναι ένας χώρος διδασχής και παιδαγωγίας όπου τα πρόσωπα βοηθούνται να καλλιεργήσουν την πίστη τους, να την αναπτύξουν, να ωριμάσουν στην πίστη και να ενταχθούν όλο και πιο βαθιά στα πλαίσια της εν Θεώ ζωής σε μια κοινωνία ζωής με τους αδελφούς εν Χριστώ Ιησού, στα πλαίσια της εν Θεώ ζωής.

Η μόρφωση λοιπόν έχει ένα σημαντικό λόγο, με τον όρο ότι η μόρφωση δεν περιορίζεται στο να καταρτιστεί ο πιστός σ' ένα ορισμένο αριθμό γνώσεων γύρω από τα άρθρα της πίστης, αλλά πρέπει πάνω απ' όλα να στοχεύει στην αφομοίωση των αληθειών της πίστης, στην ικανότητά του να μεταμορφώσει τις γνώσεις σε βαθιά ριζωμένες προσωπικές πεποιθήσεις και να τις «μεταφράζει» σε συγκεκριμένες συμπεριφορές και τρόπους ζωής.

Αν λοιπόν η ενορία είναι σπίτι όλων, τότε η διαπαιδαγώγηση δεν μπορεί να είναι γενικόμορφη, δηλαδή μια για όλους. Χρειάζεται μάλλον μια ποιμαντική που προσβλέπει σε συγκεκριμένα πρόσωπα, με συγκεκριμένες ανάγκες και που στοχεύει στη στράτευση, στη δέσμευσή τους. Αυτό σημαίνει ότι η Ενορία προσφέρει διαφοροποιημένες κατηχητικές προτάσεις, ευέλικτες και προσαρμοζόμενες, όπου κάθε πρόσωπο μπορεί να βρει μια ευκαιρία ακρόασης και υποδοχής, ανάλογες με τις αφετηρίες, τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα. Όλες αυτές οι προτάσεις δεν πρέπει να κατακερματίζουν την ενοριακή κοινότητα, απεναντίας είναι ευκαιρίες σύγκλησης και ανάπτυξης σχέσεων μεταξύ των προσώπων που συμμετέχουν στην επιμέρους πρόταση και των προσώπων άλλων ενοριακών προσπαθειών. Η κυριακάτικη λειτουργική σύναξη θα πρέπει να είναι το έντονο σημείο σύγκλισης και κοινωνίας των επιμέρους προσπαθειών

. Πατέρα, με την τελευταία σας κουβέντα μάς εισάγετε σ' έναν άλλο ουσιαστικό τομέα, της λατρείας, τον πιο σημαντικό της προσφοράς της Εκκλησίας μέσω των ενοριών.

- Η ενορία είναι ο χώρος όπου η πίστη βιώνεται και μοιράζεται, τελείται και ιερουργείται.

Η ενοριακή λατρεία είναι ο χώρος όπου η ποικιλία των ομάδων, των ευαισθησιών, οι διαφορετικοί τρόποι και μορφές προσευχής όπου το ευαγγελικό «δεν υπάρχει πια Ιουδαίος ή Έλληνας, δεν υπάρχει δούλος ή ελεύθερος, δεν υπάρχει πια άνδρας ή γυναίκα, όλοι σας είστε ένας χάρη στον Ιησού Χριστό» (Γαλ 3, 28 βλ. 1 Κορ 12, 13 Κολ 3, 11) παίρνει σάρκα και οστά, γίνεται πραγματικότητα. Εδώ συγκροτείται η ενότητα της ενοριακής κοινότητας και έτσι γίνεται ορατή η ουσία της ως σημείο και μυστήριο της σωτήριας παρουσίας του Θεού στον κόσμο, ειδικά με την τέλεση των Μυστηρίων και κυρίως της Ευχαριστίας.

Για την ενοριακή κοινότητα η λειτουργική ζωή είναι μυσταγωγική, δηλαδή εισάγει σε νέο τρόπο ζωής και σε μια νέα πραγματικότητα, την εν Θεώ Ζωή, η οποία μας αγκαλιάζει και μας σώζει. Μια ζωντανή και με νόημα λατρεία προϋποθέτει ένα πλέγμα αυθεντικών ανθρωπίνων σχέσεων. Όπου η ανθρώπινη επαφή γεννιέται μέσα από την επαφή του Θεού με τον άνθρωπο, με τον πιστό, και εμβαθύνεται και καλλιεργείται.

Στην τέλεση της Ευχαριστίας τονίζεται και βιώνεται η ενορία ως κοινότητα εν Χριστώ Ιησού ο οποίος είναι Θεάνθρωπος. Και αυτό σημαίνει ότι όταν αγνοούμε την τελετουργική αυτή την διάσταση χάνουμε την ψυχή της τελετής που δίνει νόημα και την υπόσταση, την ιδιαιτερότητα και το λόγο της ύπαρξης της Ενορίας. Αν πάλι περιοριστούμε μόνο στην τελετουργική αυτή τη διάσταση, η κοινότητα κινδυνεύει να κλειστεί σε ένα κάλυο πνευματικισμό έξω από τα πλαίσια ενός χριστιανισμού μη ενσαρκωμένου στην ιστορική συγκυρία που ζει. Το θεανθρώπινο βίωμα της χριστιανικής λατρείας δίνει όλο το βάθος της εν δράσει χριστιανικής πνευματικότητας.

. Ωραία εισαγωγή για τον τρίτο τομέα παρουσίας και προσφοράς της Εκκλησίας μέσω της ενοριακής κοινότητας. Αναπτύξτε μας την τελευταία αυτή διαπίστωσή σας...

- Η ενορία είναι ο χώρος όπου η κοινότητα ασκεί τη διακονία της προς τον πλησίον, τόσο προς τα έσω, όσο και προς τα έξω. Η αγάπη είναι ο χώρος όπου η ενορία ενσαρκώνεται στην καθημερινή κοινωνική πραγματικότητα, και συνειδητοποιώντας την αποστολή της ενεργοποιείται. Μπαίνει σε διάλογο και συνεργασία με άλλους θεσμούς και πρόσωπα καλής θέλησης που ενεργούν στον ίδιο χώρο.

Πρωταρχικό καθήκον της διακονίας της κοινότητας είναι να δίνει μαρτυρία της Βασιλείας που είναι ήδη παρούσα και που έρχεται, παρά να λύνει τα υπάρχοντα προβλήματα. Με άλλα λόγια η χριστιανική φιλανθρωπία δεν αποβλέπει στην αποτελεσματικότητα, - αν υπάρξει τόσο το καλύτερο -, αλλά στο να αναγνωρίσει στο έργο της εκκλησιαστικής κοινότητας την παρουσία της Βασιλείας του Θεού μέσα στον κόσμο. Η επαφή με τους πιστού με τους άλλους πρέπει να είναι μια πρόγευση της Βασιλείας του Θεού.

Κατηχητικά θέματα

Οι γονείς: «Πρώτοι παιδαγωγοί»

Η αποστολή των γονιών

Η οικογένεια είναι «το πρώτο φυσικό και αναγκαίο περιβάλλον για τη διαπαιδαγώγηση». Ο ρόλος της είναι αναντικατάστατος για τη διαπαιδαγώγηση της πίστης. Η θέση τους καθιστά τους γονείς άμεσους υπεύθυνους για τη θρησκευτική

μόρφωση των παιδιών τους. Οφείλουν να εκπληρώσουν μέσα στην οικογενειακή εστία μια κατηχητική αποστολή.

Όταν οι γονείς ζητούν το Βάπτισμα για τα παιδιά τους, δεσμεύονται ταυτόχρονα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που περιλαμβάνει το μυστήριο της πίστης.

Οι γονείς εκπληρώνουν την ιδιαίτερη **κλήση τους ως λαϊκοί**, που έχουν λάβει με το Βάπτισμα και το Χρίσμα, αρχίζοντας από τα παιδιά τους. Ζώντας και αποκαλύπτοντας το χριστιανικό μυστήριο μέσα στην οικογενειακή τους εστία, εκπληρώνουν έργο κατηχητικό. Το μυστήριο του Γάμου, που κάνει κάθε χριστιανική οικογένεια να είναι ένα **κύτταρο της Εκκλησίας**, τους δίνει τη χάρη να εκπληρώσουν την αποστολή τους.

Η εξουσία των γονέων δεν είναι ούτε αυθαίρετη ούτε απόλυτη. Οι γονείς κατ' αρχήν δεν μπορούν να δώσουν μια θρησκευτική μόρφωση της αρεσκείας τους. Βρίσκονται στην υπηρεσία του παιδιού, το οποίο οφείλουν να αναθρέψουν σύμφωνα με την κλήση που έλαβε στο Βάπτισμα. Αλλά επίσης εξασκούν την αποστολή τους μέσα στην Εκκλησία, υπό την καθοδήγηση του Επισκόπου, ο οποίος είναι και ο κύριος υπεύθυνος της κατήχησης.

Οι υποχρεώσεις των γονιών

Σε όλα τα στάδια της παιδικής και της εφηβικής ηλικίας, η χριστιανική ζωή των γονιών, η οποία διαφωτίζει και ενδυναμώνει την αγάπη, συμβάλλει με διαφόρους τρόπους στην πρόοδο της πίστης.

Στην πρώτη παιδική ηλικία, οι γονείς θα είναι πολύ προσεκτικότεροι για τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση, γιατί σ' αυτή την ηλικία τίθενται οι βάσεις της χριστιανικής ζωής. Τα λόγια και οι πράξεις των γονιών αλλά και ολόκληρο το οικογενειακό περιβάλλον προετοιμάζουν το έδαφος απ' όπου θα ξεκινήσουν και θα αναπτυχθούν τόσο οι πρώτες γνώσεις της πίστης όσο και οι βασικές θρησκευτικές διαθέσεις.

Στην παιδική και εφηβική ηλικία, οι γονείς έχουν ένα ιδιαίτερο ρόλο να παίξουν, μέσα στην οικογένεια, για τη διαπαιδαγώγηση της πίστης. Η στοργή και η αγάπη για τα παιδιά τους, η επίδραση που εξασκούν επάνω τους, έχουν για το παιδί πρωταρχική σπουδαιότητα.

Το κατηχητικό έργο που ασκούν οι γονείς εξαρτάται από τις περιστάσεις, είναι συνδεδεμένο με τα καθημερινά γεγονότα. Η οικογενειακή ατμόσφαιρα, το παράδειγμα, συμβάλλουν στην καλλιέργεια της οικογενειακής αγάπης.

Οι γονείς οφείλουν να εισάγουν την προσωπική και την κοινή προσευχή μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον.

Πρέπει να μορφώσουν τη συνείδηση των παιδιών τους, κυρίως κατά την ηλικία διάκρισης και κατά την κρίση της εφηβικής ηλικίας.

Θα συμβάλουν ιδιαίτερα ώστε τα παιδιά τους να αποκτήσουν τη χριστιανική αντίληψη της αγάπης, της εργασίας, των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων, της ευθύνης του χριστιανού μέσα στον κόσμο.

Μετά την ηλικία διάκρισης, η οικογένεια συνεχίζει να συμβάλει στη διδασκαλία των θρησκευτικών, η οποία γίνεται στην ενορία και στο σχολείο.

Οι γονείς οφείλουν να κατανοήσουν την απαίτηση της Εκκλησίας για τη διδασκαλία των θρησκευτικών κατά τη διάρκεια της παιδικής και της εφηβικής ηλικίας και να προσφέρουν τη βοήθειά τους και να συνεργαστούν.

Οφείλουν να παρουσιάσουν τα παιδιά και τους εφήβους στο κατηχητικό και στις συγκεντρώσεις της διδασκαλίας των θρησκευτικών και να παρακολουθήσουν την εργασία τους.

Θα συνεργαστούν στη μόρφωση της πίστης. Θα βοηθήσουν τα παιδιά τους να συλλάβουν, να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν στη ζωή τους τη διδασκαλία.

Θα συμμετέχουν ενεργά στην οργάνωση της διδασκαλίας των θρησκευτικών, ιδιαίτερα στους κύκλους και στις επιτροπές των γονιών, συνεργαζόμενοι με τους εκπαιδευτικούς των χριστιανικών σχολείων και των κατηχητικών. Θα αναλάβουν κυρίως την ευθύνη τους όσον αφορά τη λειτουργία των ιεροδιδασκάλων στα δημόσια σχολεία.

Κατά την ηλικία διάκρισης, η Εκκλησία εισάγει το παιδί στην ενοριακή κοινότητα και του προτείνει να λάβει ενεργό μέρος στις λειτουργικές πράξεις.

Οι γονείς οφείλουν να βοηθήσουν το παιδί σ' αυτές τις στιγμές. Θα συμβάλουν στη μυστηριακή μύηση του παιδιού και θα αποφασίσουν, μαζί με τους υπευθύνους, αν έχει τις απαιτούμενες διαθέσεις για αν γίνει δεκτό στην Πρώτη Κοινωνία.

Θα παροτρύνουν τα παιδιά τους να πλησιάζουν συχνά στα μυστήρια. Για να είναι προσωπική η πρωτοβουλία του παιδιού, θα το βοηθήσουν να προοδεύσει στην εξάσκηση της ελευθερίας του, ιδιαίτερα κατά την εφηβική ηλικία.

Θα διευκολύνουν τη συμμετοχή των παιδιών τους σε οργανώσεις, ικανές να υποστηρίξουν και να πλουτίσουν την πίστη τους και θα διεγείρουν την αποστολική τους δράση ανάμεσα στους νέους της ηλικίας τους. Οφείλουν γι' αυτό να συνεργάζονται με τους άλλους παιδαγωγούς.

Η μόρφωση των γονιών

Για να εκπληρώσουν με επιτυχία την αποστολή τους ως παιδαγωγοί της πίστης, οι γονείς έχουν ανάγκη να μορφωθούν κατάλληλα.

Η μόρφωση αυτή πρέπει να γίνεται κατά την προετοιμασία στο Γάμο: οι συγκεντρώσεις, οι πνευματικές ασκήσεις και περισυλλογές των αρραβωνιασμένων θα είναι ευκαιρίες γι' αυτό το σκοπό. Μετά το Γάμο, η μόρφωση αυτή θα συνεχίσει κατά τις συγκεντρώσεις των γονιών που διοργανώνουν τα κατηχητικά και κατά τις ομιλίες και διαλέξεις των οργανώσεων, αδελφοτήτων και της Καθολικής Δράσης.

Όταν θα φέρουν στην εκκλησία ένα παιδί για να λάβει το Βάπτισμα, θα γίνει ειδική υπενθύμιση στους γονείς ότι η ενέργειά τους αυτή τους υποχρεώνει να αναλάβουν τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση του παιδιού τους. Θα τους υποδειχτούν ποιες απαιτήσεις αυτή προϋποθέτει και ποια μέσα οφείλουν να χρησιμοποιούν.

Όταν οι γονείς ζητούν την εγγραφή ενός παιδιού στην κατήχηση, θα διατεθεί ο απαιτούμενος χρόνος για να διαφωτιστούν πάνω στο σκοπό της κατήχησης και

των θρησκευτικών και όπως πάνω στη συνεργασία με τους κατηχητές και τους εκπαιδευτικούς.

Η μόρφωση των γονιών θα συνεχίσει καθ' όλη την ανάπτυξη του παιδιού και του νέου, με συγκεντρώσεις, με κύκλους μελέτης, με τη δημοσίευση καταλλήλων φυλλαδίων, χωρίς να παραλειφθούν οι προσωπικές συναντήσεις. Θα ενημερώνονται τακτικά και μεθοδικά οι γονείς για ό,τι γίνεται στο κατηχητικό: μαθήματα, μεθόδους, διαγωγή και ικανότητες των παιδιών... Θα προκαλέσουμε τη συμμετοχή των γονιών ώστε να προεκταθεί στην οικογένεια η διδασκαλία του κατηχητικού. Σε όλες δε τις εκδηλώσεις θα σεβαστούμε την αποστολή τους ως «πρώτοι παιδαγωγοί».

Η Ενορία θα φροντίσει να προσφέρει μια υπομονετική, αποτελεσματική και κατάλληλη συμβολή στις οικογένειες που έχουν χάσει τα χαρακτηριστικά του χριστιανικού περιβάλλοντος. Οι οικογένειες αυτές, συχνά φτωχές σε μέσα έκφρασης και καθυστερημένες εξ αιτίας υλικών φροντίδων, ζητούν τη βοήθεια της χριστιανικής κοινότητας. Μεγάλη θα είναι η συμβολή των λαϊκών αφοσιωμένων στην αποστολή.

Συνειδητοποιώντας τα ζωτικά προβλήματα, θα προσπαθήσουμε να αποκαλύψουμε εκείνες τις αξίες που βρίσκονται πάντοτε μέσα σ' ένα οικογενειακό περιβάλλον - αφοσίωση, αγάπη, ηθικές φροντίδες...- για τη συμμετοχή των γονιών, σύμφωνα με τις ικανότητές τους, στη χριστιανική μόρφωση που λαβαίνουν τα παιδιά τους. Με τον τρόπο αυτό θα τους βοηθήσουμε να φθάσουν σε μια πίστη πιο συνειδητοποιημένη και δυναμική. Για να βοηθήσουμε τα παιδιά των οικογενειών αυτών και για να τα υποστηρίξουμε στην πίστη, θα καλέσουμε τους γονείς των χριστιανικών οικογενειών να συνεργαστούν στο σκοπό αυτό.

π. Γαβριήλ Μαραγκός τ.Ι.

Πνευματικά

Αξίες...

Είναι πολύ εύκολο να περιμένεις,
να βασίζεσαι στους άλλους ή και στο Κράτος.
Είναι επικίνδυνο...

Πέρασε στην πράξη. Αλλιώς, η αδράνειά σου
θα γίνει έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.
Και είναι δικάσιμο...

Μην περιμένεις ν' αρχίσουν οι άλλοι.
Κάνε πρώτος την αρχή. Θ' ακολουθήσουν πολλοί.
Ψάξε γύρω σου και θα βρεις σίγουρα ανθρώπους
που επιθυμούν και μπορούν να σε βοηθήσουν, να βοηθήσεις.

Σταμάτησε να αισθάνεσαι αδύναμος μπροστά σε τόσο πόνο.

Είναι ηττοπάθεια. Καταθέτεις τα όπλα.
Μην περιμένεις...

Να είσαι απαιτητικός για τον εαυτό σου.
Μόνο έτσι θα μπορείς να απαιτείς από τους άλλους.
Θυσίασε ένα μικρό κομμάτι από τις δικές σου ανέσεις.
Τότε οι άλλοι θα βρουν μια μικρή θέση στη δική σου καρδιά.
Δεν θα χάσεις τίποτα. Θα κερδίσεις. Και θα είσαι αξιοπρεπής. Κύριος!

Γιατί τι αξίζει:

- ένας γιατρός που δεν φροντίζει τους βαριά αρρώστους;
- ένας καθηγητής που αγνοεί τους αγράμματους;
- ένας γείτονας που δεν γνωρίζει τον συγγάτοικό του;
- ένας καλός μισθός όταν ο διπλανός έχασε τη θέση του;
- μια ζωή όταν ασχολείσαι μόνο με τον εαυτό σου;

Χειμώνας 2003

Abbé Pierre

Απόδοση: Αδ. Αικ. Μαϊδιώτη